



TÜRKÇENİN ANA DİLİ OLARAK ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE BU SORUNLARIN GİDERİLMESİNE YÖNELİK ÖNERİLER: ANKARA ÖRNEĞİ*

Tolga ERDOĞAN^{a**}, Bilge GÖK^b

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunları, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak belirlemek ve bu sorunların giderilmesine yönelik öneriler ortaya koymaktır. Araştırma Ankara ili merkez okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ile Hacettepe Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim gören 4. sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırmada betimsel model kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler nitel araştırma yöntemiyle toplanmıştır. Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunları ve bu sorunların giderilmesine yönelik önerileri ortaya koymak için öğretmen ve öğretmen adaylarıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar; ilköğretim 1–5. sınıflar Türkçe programının kazanım, içerik, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarında ele alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar belirlenerek bu sorunların giderilmesine yönelik öneriler ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, ana dili öğretimi, sorunlar.

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the problems about teaching Turkish as a native language based on the views of student teachers and teachers and make some suggestions to overcome these problems. The study was conducted on the primary teachers working in the schools of Ankara city centre and the senior student teachers studying at Hacettepe University, Primary Teaching Department. Descriptive model was used in the study. The data was collected through qualitative research method. In order to determine the views about problems and the related suggestions about teaching Turkish as a native language, semi-structured interviews were made with teachers and student teachers. The views provided from the interviews were investigated through descriptive analysis and content analysis techniques. The problems about teaching Turkish as a native language were discussed in the framework of 1–5 grade Turkish Program objectives, content, learning-teaching process and measurement and evaluation aspects. At the end of the study the problems were determined about teaching Turkish as a native language and some suggestions were made to solve these problems.

Key Words: Turkish, native language education, problems.

* Bu araştırma, 27–28 Mart 2008 tarihinde Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde yapılan Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** **Yazar:** terdogan@hacettepe.edu.tr

GİRİŞ

Dil, bireyin dünyadaki yerini ve değerini belirleyen önemli bir iletişim aracıdır. Birey; gördüğünü, duyduğunu, bildiğini dil yoluyla ifade eder. Bireyin dünyadaki yerini ve değerini belirleyen, insanı insan yapan niteliklerin başında gelen dil, bir ulusun kültürünün aynası, uygarlığın en önemli belirtisi ve aracıdır. Kültür değerlerinin oluşması, ana dilin varlığıyla eş değerdir (Kolaç, 2008, s. 64).

Ana dili, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden daha sonra da ilişkili bulunan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir. Birey, ana dilini annesinden ve yakın çevresinden öğrenmekte ve konuştuğu dilin tüm özelliklerini kazanmaktadır. Bu şekilde birey, ana dili tüm yaşamı boyunca kullanmaktadır. Aynı zamanda ana dili, bireyin duygu, düşünce ve isteklerini dile getirme amacı ile kullandığı bir araç olmanın ötesinde, onu, içinde bulunduğu toplumun bir üyesi yaparak, toplumla özdeşleştirir ve ona kişilik kazandırır. Toplumun bir üyesi olan bireyin içinde yaşadığı toplumla bütün bağları ana dili yolu ile sağlanır. Birey dünyaya önce ana dili penceresinden bakar ve bireyin zihninde evren, ana diline göre biçimlenir, karşılaştığı durumları ve yaşama dair her türlü yargıyı, ana dilinin anlama ve anlatma olanaklarını kullanarak ifade eder (Aksan, 1994, s. 67; Achmet, 2005, s. 37).

İnsanların yaşamında ve kişilik gelişiminde ana dilin çok önemli bir yeri vardır. Diğer insanlarla sağlıklı iletişim kurabilmek, her türlü öğrenmeyi gerçekleştirebilmek için ana dilin etkili olarak kullanılması gerekmektedir. Aile ve yakın çevrede başlayan ana dili öğrenme süreci gelişigüzel kültürleme yoluyla olmakta, bunu okullarda kasıtlı kültürleme yolu izlemektedir. Okullarda yer alan kasıtlı kültürleme yoluyla ana dili öğretimi, dilin kurallarını ve doğru kullanımını bireylere kazandırmayı amaçlamaktadır (Aksan, 1977, s.81; Demirel, 2003, s. 6). Ana dili öğretimi, ilköğretim süreciyle başlayan okul türü öğrenmede bütün derslerin başarısını etkileyen bir süreçtir. Bu süreçte, öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanır. Bu genel amaca, dilsel beceriler olarak da adlandırılan dinleme, konuşma, okuma, yazma gibi dört öğrenme alanının birbirini bütünleyen uygulamalarıyla varılır (Sever, Kaya ve Aslan, 2006, s. 13).

Ülkemizde ana dili öğretimiyle ilgili yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalar, bu alanda verilen eğitimin başarısız olduğunu ve dil eğitiminde önemli sorunların yaşandığını ortaya koymaktadır (Özbay, 2004, s. 2805; Anılan, 2004, s. 1293; Özyürek, 2004, s. 469; Şahin, 2007, s. 302). Aşıcı (1996, s. 4)'ya göre, ülkemizde ana dili öğretimiyle ilgili sorunlar genel olarak iki başlık altında toplanmaktadır: Bunlardan ilki, ana dilini öğretecek öğretmenlerin yetiştirilmesi, ikincisi ise ana dili öğretiminde araç olan Türkçe kitaplarının içeriği ve içeriğin aktarılmasında izlenecek yolları gösteren öğretim yöntemleridir. Sever (2004, s. 31–32) ise, bu sorunların bir yönüyle öğretmen yetiştirme diğer yönüyle de öğretim programının temel öğeleriyle (amaç, içerik, öğretim yöntemleri, ders araç-gereçleri, süre ve değerlendirme) ilgili olduğunu belirtmektedir. Ancak ana dili öğretiminin çok yönlü oluşu, girişik nitelikli beceri ve alışkanlıklar geliştirmeyi amaçlaması, öğrencilere istenilen öğrenme yaşantılarını kazandırabilecek eğitim durumlarının seçilip düzenlenmesi ve özellikle bu süreçte neyin nasıl öğretileceği konusunu önemli kılmaktadır.

Eğitim alanında yaşanan hızlı gelişmeler, ana dili öğretiminde de önemli değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu gelişmelerle birlikte 20. yüzyılın sonlarına doğru öğrencilerin sürekli koşullandırıldığı, zihinsel becerilerinden çok davranışlarıyla ilgilenildiği, bilginin pasif olarak aktarıldığı ve öğrencilerin öğrendiklerinin farkında olmadığı ana dili öğretimi anlayışıyla, istenilen niteliklerde insanın yetiştirilemeyeceği ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda,

istenilen sonuçlara ulaşılamaması ve sorunların hızla artması eğitimcileri ve dil bilimcileri yeni arayışlara yöneltmiştir. Böylece, bireyin aktif çabasını, sosyal etkileşimini gerektiren, ön bilgileriyle yeni bilgiler arasında bağ kurmasıyla öğrenilen ve öğretimden çok öğrenme kavramının ön planda olduğu dil yaklaşımları ön plana çıkmıştır (Güneş, 2007, s. 1).

Ülkemizde ana dili öğretiminde yaşanan sorunlar ve dünyadaki gelişmeler doğrultusunda ilköğretim 1–5. sınıflar Türkçe dersi öğretim programında değişikliğe gidilmiştir. Türkçe dersi öğretim programının hazırlanmasında, yapılandırmacı yaklaşım temele alınmakla birlikte, çoklu zekâ ve öğrenci merkezli öğrenme gibi çeşitli eğitim yaklaşımlarından da yararlanılmıştır. Bu noktada, ana dili öğretimi alanında yapılan çalışmaların ve çağdaş yaklaşımların ülkemizdeki Türkçe programının oluşturulmasında etkili olduğu söylenebilir (MEB, 2005, s. 3; Şahinel, 2005, s. 217–219; Bekci ve Erdoğan, 2007).

Türkçe öğretim programının temel aldığı yapılandırmacı öğrenme anlayışında, öğrenci, öğrenme ortamında aktif bir şekilde rol alarak yeni öğrendiği bilgileri eskileri ile ilişkilendirerek bu bilgileri yapılandırır. Yapılandırmacı ortamlar öğrenciye bilgi aktarma işlevi görmezler, aksine öğrencinin bilgiyi yapılandırmasını destekleyecek olanakları sunarlar. Yapılandırmacı öğrenme kuramına göre öğretim; öğrencilere önceden belirlenmiş içeriğin doğrudan aktarılması olarak değil, öğrenmenin kolaylaştırılması, öğrenme işinde öğrenciye dış dünyaya ilişkin kendi bireysel bilgi, anlam ya da yorumlarını yapılandırması için yardım etme sürecidir (Yager, 1991, s.52–57; Brooks ve Brooks, 1998; Terwel, 1999, s. 195–197; Anagün, Acat ve Anılan, 2007, s. 479–480; Şahin, 2007, s. 286).

Yapılandırmacı yaklaşımın öğrenme-öğretme süreçleri tasarımı üzerindeki yansıması daha çok öğrenme kavramı üzerindedir. Öğrenme, bireyin niteliklerinde meydana gelen değişimi karşılamak üzere kullanılır. Ancak bu değişimin sağlanması, gerekli ortamın oluşturulması ön koşuluna bağlıdır. Bireyin öğrenme sürecini düzenlemek ve değişimine destek sağlamak adına yapılacak en önemli şey, öğrenme ortamının düzenlenmesidir. Bu kapsamda öğrenme ortamı, yapılandırmacı yaklaşıma uygun özelliklere sahip olmadıkça bireyde beklenen değişimin, yapılandırmacı yaklaşımın özelliklerine uygun olması olanaksızdır (Anagün, Acat ve Anılan, 2007, s. 479–480).

Yeni Türkçe öğretim programı, öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu becerilerini kazanmaları; bu becerilerini kullanarak kendilerini bilişsel, sosyal ve duygusal yönden geliştirmeleri ve etkili iletişim kurmaları amacıyla hazırlanmıştır (MEB, 2005, s. 14). Türkçe öğretim programında yapılan değişiklikler ve öğrenci merkezli öğretim anlayışı, öğretmeni bir otorite olmaktan çıkarıp yol gösterici olmaya yönlendirmektedir. Öğretim programlarında yapılan bu değişiklik öğretim yöntemlerinde, kullanılan araç-gereçlerde ve ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde de değişikliğe neden olmuştur.

Yeni Türkçe öğretim programında öğrencinin dilsel, zihinsel ve sosyal becerilerinin geliştirilmesine ve bu becerilerin etkili bir şekilde kullanılmasına önem verilmiştir. Programda Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, karar verme gibi temel becerilere yer verilmiştir. Bu kapsamda program genel olarak kazanımlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Yeni programla birlikte Türkçenin ana dili olarak öğretiminin programın amaçlarına uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için programın dört boyutunun bir bütün olarak ele alınması ve programın uygulanmasında karşılaşılan sorunların belirlenmesi gerekmektedir.

Günümüzde geçerli olan çağdaş eğitim anlayışı, bireyleri kendine yetebilen, karşılaştığı sorunlarla mücadele edebilecek bilgi donanımına sahip, bilinçli ve kişilik sahibi insanlar olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Böyle bir kişilik yapısı, bağımsız ve eleştirel düşünmeyi, doğru anlamayı, nesnel davranmayı, gerektirir. Bu yetenekler ise ancak ana diline bağlı olarak gelişme gösterdiğinden, kişi öncelikle ana dilinin ona sağladığı bu anlatım olanaklarını kavramalı ve bunları içselleştirmelidir. Bunun gerçekleştirilmesi ise ana dili eğitiminin nitelikli olup olmaması ile doğrudan ilgilidir. Ana dili eğitiminin niteliği ise bu süreçte karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunların ortadan kaldırılması ile artırılabilir (Ergenç, 1994, s. 12; Achmet, 2005, s. 37).

Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunların belirlenmesinde en önemli unsur öğretmendir. Çünkü öğretmen uygulamadan kaynaklanan sorunları yaşayan ve bunun sonucunda da eksiklikleri en iyi gören kişi konumundadır ve eğitim programlarının uygulanmasından sorumludur. Türkçenin ana dili olarak öğretimi sürecinde karşılaşılan sorunları uygulamanın içerisinde yer alan öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine göre belirleyip değerlendirmek ve bu doğrultuda programın iyileştirilmesine yönelik öneriler geliştirmek, eğitim sorunlarını kaynağında çözmenin bir yoludur. Öğretmenlerin hem hizmet öncesinde aldıkları yetersiz eğitimden kaynaklanan sorunlar hem de hizmet içinde programın uygulanmasıyla ilgili karşılaştıkları sorunlar hiç şüphesiz Türkçe öğretiminin verimliliğini düşürmektedir (Çelenk, 2002, s. 42).

1. 1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunları öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak belirlemek ve bu sorunların giderilmesine yönelik öneriler ortaya koymaktır. Bu amaca yönelik olarak, yeni Türkçe programının uygulanmasında karşılaşılan sorunların belirlenmesi, programın etkili bir şekilde uygulanması açısından önem kazanmaktadır. Ayrıca bu sorunların belirlenmesinin, eğitimcilerin sorunları çözebilmek için düşünce üretmelerine, daha verimli bir Türkçe öğretimi planlama ve uygulamalarına ve Türkçe öğretim programı geliştirme çalışmalarına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2. 1. Araştırmanın Modeli

Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunları öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, var olan durumu olduğu gibi ortaya koyma amacı güdüldüğünden betimsel model kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 39).

2. 2. Araştırma Alanı

Araştırma, Ankara ili merkez okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ve Hacettepe Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında okuyan 4. sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırmaya, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla seçilen 18 sınıf öğretmeni ve 18 öğretmen adayı katılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yönteminde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 113).

2. 3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılarak yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede, katılımcıya önceden belirlenmiş sorular sorulur. Bunun yanı sıra gerekli görülen yerlerde yeni sorular sorulabilir veya bazı soruların sorulmasından vazgeçilebilir (Karasar, 2007, s. 167-168). Araştırmada, öğretmen ve öğretmen adaylarıyla yapılacak görüşmeler için ilk olarak araştırmacılar tarafından görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme sorularıyla ilgili üç konu alanı uzmanının görüşleri alınmıştır. Daha sonra iki öğretmen ve öğretmen adayı ile ön görüşme yapılmış ve yapılan görüşme sonunda sorulara son şekli verilmiştir. Araştırmada yapılan görüşmelerde elde edilen veriler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve daha sonra kayıt altına alınan veriler düz metin hâline getirilmiştir. Düz metin hâlindeki veriler matrise yerleştirilmiştir. Matris üzerindeki veriler kodlanarak bilgilerin hangi sıklıkla tekrar edildiğine bakılmıştır. Ayrıca araştırmada elde edilen bulgular, öğretmen ve öğretmen adaylarının sorulara ilişkin verdiği cevaplardan aynen alıntılar yapılarak desteklenmiştir.

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde ise, elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 224-227).

2. 4. Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenirlik, sonuçların inandırıcılığı açısından araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki önemli ölçüttür. Nitel araştırmada toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığının açıklanması geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır. Bu araştırmanın geçerliğini sağlamak için verilerin toplanması ve analizi süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Ayrıca araştırmanın iç güvenirliğini sağlamak için, elde edilen veriler iki ayrı araştırmacı tarafından ilk olarak ayrı ayrı analiz edilmiştir. Sonraki aşamada araştırmacılar tarafından yapılan analizler karşılaştırılarak ortak bir karara varılmıştır.

Ayrıca nitel araştırmalarda dış güvenirlik kapsamında araştırmacıların araştırma sürecindeki kendi konumunu açık hâle getirmesi gerekmektedir (LeCompte & Goetz, 1982). Bu kapsamda araştırmacıların araştırmada üstlendiği rol ve sorumluluklar; araştırma sürecinin tasarlanması, yürütülmesi ve sonlandırılması; uygulama sürecinin planlanması, uygulama ortamının oluşturulması ve yürütülmesi; gerekli analizlerin yapılması ve bulgular ile sonuçların raporlaştırılması şeklinde ifade edilebilir. Araştırmacıların kendilerine ait görüşleri, sonuçların raporlaştırılması aşamasında araştırmaya dâhil edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

3. 1. Türkçe Öğretiminde Kazanımlarla İlgili Karşılaşılan Sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı Türkçe öğretiminde kazanımlarla ilgili herhangi bir sorun yaşamadıklarını, diğer yarısı ise kazanımlarla ilgili sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kazanımlarla ilgili karşılaştıkları sorunlar Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Kazanımlarla İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Frekans Dağılımı

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Zaman problemi	2
Kazanımların fazla olması	2
Dilbilgisiyle ilgili kazanımların yetersiz olması	2
Kazanımların bazı becerileri geliştirmede yeterli olmaması	2
Kazanımların öğrencilerin düzeyine uygun olmaması	1
Metinlerin uzun olması nedeniyle kazanımlarla ilişki kurulamaması	1
Kazanımların öğrencilere kazandırılmasının zor olması	1
Tahmin etme ile ilgili kazanımların kazandırılması konusunda sıkıntı yaşanması	1

Öğretmenler kazanımlarla ilgili en çok karşılaştıkları sorunlara ilişkin olarak; kazanımları öğrencilere kazandırma konusunda zaman problemi yaşadıklarını, kazanımların fazla olduğunu, dil bilgisi ve noktalama işaretleriyle ilgili kazanımların yetersiz olduğunu, kazanımların Türkçeyi doğru kullanma, görsel okuma ve yorumlama becerilerini geliştirmede yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

Bu konuyla ilgili olarak Öğretmen 1 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Kazandırılması gereken kazanımları tam olarak kazandıramadığımı düşünüyorum. Özellikle dil bilgisi konularına çok az yer verilmesi ve bu konuyla ilgili çok fazla etkinliğin verilmemesi konusunda sıkıntı yaşadığımı söyleyebilirim. Sorunu sadece zaman yetersizliği olarak belirtmek mümkün.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bir kısmı (5 kişi) kazanımlarla ilgili sorun yaşamadıklarını belirtirken, çoğunluğu (13 kişi) ise kazanımlarla ilgili sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının kazanımlarla ilgili karşılaştıkları sorunlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Kazanımlarla İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Frekans Dağılımı

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Kazanımların fazla olması	2
Zaman problemi yaşanması	3
Sınıf yönetimi konusunda sorunlar yaşanması	3
Okuma ve yazmaya yönelik kazanımlarda sorunlar yaşanması	1
Kazanımları karşılayan etkinlik bulmakta zorlanması	1
Kazanımların bireysel farklılıklara yönelik olmaması	1
Kendilerini yetersiz görmeleri	1
Kazanımların konuyla bağlantılı olmaması	1
Bazı metinlerin kazanımları tam olarak karşılamaması	1
Ders kitabı dışında kazanımları karşılayacak farklı kaynaklar veya etkinlikler bulmanın güç olduğunu	1

Öğretmen adaylarının kazanımlarla ilgili en çok karşılaştıkları sorunlar; kazanımların fazla olması, kazanımları öğrencilere kazandırma konusunda zaman problemi yaşanması ve sınıf yönetimi konusunda sorunlar yaşanması şeklindedir.

Bu konuyla ilgili Öğretmen Adayı 8 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Hem öğrencilerin gelişim düzeyine uygun hem de adı geçen kazanımı karşılayan etkinlik bulmakla ilgili veya o konuyla ilgili tüm kazanımları kısıtlı bir zamanda karşılayacak bir ders planı hazırlamakla ilgili sorunlarla karşılaştım.

Türkçenin ana dili olarak öğretiminde kazanımlarla ilgili karşılaşılan sorunlara yönelik araştırmadan elde edilen bulgular, hem öğretmen hem de öğretmen adaylarının en fazla karşılaştıkları sorunların, kazanımların fazla olması ve kazanımları öğrencilere kazandırma konusunda zaman problemi yaşanması olduğunu göstermektedir.

3. 2. Türkçe Öğretiminde İçerikle İlgili Karşılaşılan Sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısına yakını (8 kişi) içerikle ilgili sorun yaşamadıklarını belirtirken, diğer kısmı (10 kişi) ise içerikle ilgili sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin içerikle ilgili karşılaştıkları sorunlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin İçerikle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Frekans Dağılımı

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Temalarda dil bilgisi konularına yeterince yer verilmemesi	2
Konuların öğrencilerin seviyesine uygun olmaması	2
Temaların öğrencilerin hayal gücünü geliştirici nitelikte olmaması	2
Konuların sınıf seviyelerinde basit olarak ele alınması	2
Konu ve etkinlik sayılarının fazla olması	1
Temaların öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmaması	1
Konularla gerçek hayat arasındaki ilişkinin kurulamaması	1
Türkçe dersindeki konuların bazen diğer derslerin konularıyla paralel ilerlememesi	1
Konuları veya temaları işlemede zamanın yeterli olmaması	1
Temaların içinde yer alan metinlerin uzun olması	1
Öğrencilerin bir bütün olarak konuları kavrayamaması	1
Konuların öğrenciler için soyut olması	1

Öğretmenler içerikle ilgili en çok; işlenen temalarda dil bilgisi konularına yeterince yer verilmemesi, konuların öğrencilerin seviyesine uygun olmaması, konu veya temaların öğrencilerin hayal gücünü geliştirici nitelikte olmaması ve konuların sınıf seviyelerinde basit olarak ele alınması noktalarında sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Bu konuya ilişkin olarak Öğretmen 6 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Konu ve temaların çocukların hayal gücünü zenginleştirici ve onların anlayacağı şekilde daha basit ve kısa cümlelerle oluşturulması gerekiyor. Fakat konu ve temalar şu anda çocukların seviyesine hitap etmiyor. Daha doğru bir ifadeyle yetersiz kalıyor ve anlaşılması güç oluyor.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yarısından fazlası (11 kişi) içerikle ilgili herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtirken, diğer bir kısmı da (7 kişi) içerikle ilgili çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının içerikle ilgili karşılaştıkları sorunlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının İçerikle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Frekans Dağılımı

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Tema ve konuların fazla olması	3
Tema ve konuların öğrenci seviyesine uygun olmaması	3
Temalarda dil bilgisi konularına yeterince yer verilmemesi	2
Konuların çok uzun olması nedeniyle öğrencilerin ilgisinin canlı tutulmaması	1
Kazanımlarla konuların uyumaması	1
İşlenmesi gereken her temanın konu bütünlüğüne uymaması	1

Öğretmen adaylarının içerikle ilgili en çok karşılaştıkları sorunlar; tema ve konuların fazla olması, öğrenci seviyesine uygun olmaması, işlenen temalarda dil bilgisi konularına yeterince yer verilmemesi şeklindedir. Bu konuda Öğretmen Adayı 7 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Bence temalar ve konular biraz fazla. Öğrencinin seviyesi için biraz üstte kalıyor ve öğrenciler konuları anlamakta güçlük çekiyorlar.

Araştırmada öğretmen ve öğretmen adaylarının içerikle ilgili görüşleri incelendiğinde, en çok karşılaşılan sorunların; tema ve konuların öğrenci seviyesine uygun olmaması ve işlenen temalarda dil bilgisi konularına yeterince yer verilmemesi olduğu görülmektedir.

3. 3. Türkçe Öğretiminde Öğrenme-Öğretme Süreciyle İlgili Karşılaşılan Sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını (17 kişi) öğrenme-öğretme süreciyle ilgili bazı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreciyle ilgili karşılaştıkları sorunlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Öğrenme-Öğretme Süreciyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Frekans Dağılımı

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Etkinliklerin uygulanmasının zaman alıcı olması	6
Öğrencilerin hazırbulunuşluklarının yeterli olmaması	3
Metinlerde yer alan etkinliklerin uzun olması	2
Grup çalışması için fiziksel şartların yeterli olmaması	2
Dil bilgisi konuları için yeterli etkinlik olmaması	2
Etkinliklerin araştırmaya ve hayal gücünü geliştirmeye yönelik olmaması	2
Dil bilgisi konularının basit ve az olması	2
Öğrencilerin dinleme, konuşma ve okuma kurallarına uymamaları	2
Okullarda yer alan teknolojik imkânların kitaplarda yer alan etkinliklere uygun olmaması	1

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Öğrencilerin ödevlerini genel ağdan hazır olarak almaları	1
Kazanımların sık sık tekrarlanmasının öğrencilerde bıkkınlık yaratması	1
Sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı etkinliklerin uygulanamaması	1
Yardımcı kaynak kullanılamaması	1
Okuma metinlerinin uzun ve fazla olması	1
Fiziki imkânların yetersiz olması	1
Öğrencilerin dikkatlerini toplayamaması	1

Öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreciyle ilgili en çok karşılaştıkları sorunlar; etkinliklerin uygulanmasının zaman alıcı olması, öğrencilerin hazırbulunuşluklarının yeterli olmaması, metinlerde yer alan etkinliklerin uzun olması, grup çalışması için fiziksel şartların yeterli olmaması, dil bilgisi konuları için yeterli etkinlik olmaması, etkinliklerin araştırmaya ve hayal gücünü geliştirmeye yönelik olmaması, dil bilgisi konularının basit ve az olması, öğrencilerin dinleme, konuşma ve okuma kurallarına uymamaları şeklindedir.

Bu konuda Öğretmen 13 görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

Her metinde aynı kazanımların tekrar etmesi öğrencilerde bıkkınlık yaratıyor. Okulumuza çok farklı sosyo-ekonomik yapıya sahip ailelerin çocuklarının gelmesi nedeniyle hazırbulunuşluk ve gelişim özellikleri arasında büyük farklılıklar oluşuyor. Sınıfların kalabalık olması nedeniyle bazı öğrencilerin seviyeyi yakalamada zorlandıkları oluyor.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamı (18 kişi) öğrenme-öğretme sürecine yönelik olarak sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme süreciyle ilgili karşılaştıkları sorunlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Öğrenme-Öğretme Süreciyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Frekans Dağılımı

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma kurallarına uymamaları	12
Etkinliklerin fazla olması	5
Etkinliklerin uygulanmasının zaman alıcı olması	5
Fiziki şartların yeterli olmaması	4
Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin yeterli olmaması	4
Ders kitaplarındaki etkinliklerin öğrencinin seviyesine uygun olamaması	1
Sınıfların kalabalık olması nedeniyle grup çalışmalarının yapılamaması	1
Yöntem ve tekniklerin her sınıf düzeyine uymaması	1
Farklı etkinlikler bulmanın zor olması	1
Sınıf yönetimi konusunda sıkıntı yaşanması	1
Öğretmenlerin materyal hazırlama konusunda yetersiz olması	1
İlk okuma yazma öğretimi sürecinde sorunlar yaşanması	1
Kazanımlarla etkinliklerin uyuşmaması	1
Bitişik eğik el yazısında öğrencilerin zorlanmaları	1
Etkinliklerin bireysel farklılıklara yönelik olmaması	1
Öğrencilerin dikkat sürelerinin kısa olması	1

Öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme sürecinde en çok karşılaştıkları sorunlar; öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma kurallarına uymamaları, etkinliklerin fazla olması, etkinliklerin uygulanmasının zaman alıcı olması, fiziki şartların yeterli olmaması, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve gelişim özelliklerinin yeterli olmamasıdır.

Bu konuda Öğretmen Adayı 9 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Dört temel dil becerisi olan konuşma, okuma, dinleme ve yazmada sorunlar yaşıyorum. Öğrencilerin konu üzerinde konuşması ve yorum yapması biraz zor oluyor. Bitişik eğik yazı öğrencileri zorluyor. Etkinlikler çok fazla, bireysel farklılıklar dikkate alınmamış. Kitaplarda ek etkinliklere de fazla yer verilmemiş.

Öğretmen ve öğretmen adayları öğrenme-öğretme süreciyle ilgili olarak en çok, etkinliklerin fazla olması, uygulanmasının zaman alıcı olması, fiziki şartların yeterli olmaması, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve gelişim özelliklerinin yeterli olmaması konularında sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

3. 4. Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirmeye İlgili Karşılaşılan Sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (13 kişi) ölçme ve değerlendirmeyle ilgili sorun yaşadıklarını belirtirken, diğer kısmı (5 kişi) ölçme ve değerlendirmeyle ilgili sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme süreciyle ilgili karşılaştıkları sorunlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirmeye İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Frekans Dağılımı

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Zamanın yeterli olmaması	3
Öğrencilerin yeni ölçme ve değerlendirme yöntemlerine alışkın olmamaları	2
Birinci sınıflarda bu yöntemlerin uygulanamaması	1
Ölçme ve değerlendirme formlarının çok tutarlı sonuçlar vermemesi	1
Gözlem formlarıyla yapılan değerlendirmelerin çok somut olmaması	1
Ölçme ve değerlendirme konusunda kaynakların yetersiz olması	1
Kitaplardaki yöntemlere bağlı kalınmasının sıkıntı yaratması	1
Ders kitaplarında verilen bilgilerin yetersiz olması	1
Kitaplarda yer alan ölçme ve değerlendirme formlarında eksiklikler olması	1
Öğrencilerin kendilerini değerlendirmede güçlük çekmeleri	1
Dil bilgisiyyle ilgili ölçme ve değerlendirme çalışmalarında eksiklikler olması	1
Gözlem formlarının fazla olması	1
Puanlama anahtarı hazırlamada sorunlar yaşanması	1

Öğretmenler ölçme ve değerlendirmeyle ilgili en çok; yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri için zamanın yeterli olmaması nedeniyle bu yöntemleri kullanamamaları, öğrencilerin daha önceki ölçme ve değerlendirme yöntemlerine alışkın olmaları ve yeni ölçme değerlendirme yöntemlerini uygulamakta güçlük çekmeleri konularında sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Bu konuda Öğretmen 3 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

Ölçme ve değerlendirmede sıkıntı yaşıyoruz. Derslerimizi zor yetiştiriyoruz. Ölçme ve değerlendirmeye zaman bulamıyoruz. Ölçme ve değerlendirmeler tema sonlarında yer alırsa daha yararlı olacağı kanısındayım.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu (15 kişi) ölçme ve değerlendirme konusunda sorun yaşadıklarını belirtirken, diğer kısmı (3 kişi) bu konuda sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme süreciyle ilgili karşılaştıkları sorunlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Ölçme-Değerlendirmeyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Frekans Dağılımı

Karşılaşılan Sorunlar	Frekans
Zamanın yeterli olmaması	5
Performans ödevlerinin veliler tarafından yapılması	3
Öğrencilerin yeni ölçme ve değerlendirme yöntemlerine alışkın olmamaları	2
Formlarda yer alan ifadelerin öğrencilerin seviyesine uygun olmaması	1
Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin fazla olması	1
Ölçme ve değerlendirmenin amaçtan çok araç olarak görülmesi	1
Puanlamada sıkıntı yaşanması	1
Değerlendirmenin objektif olarak yapılamaması	1
Mevcut ölçme araçlarının yeterli olmaması	1

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusunda en çok yaşadığı sorunlar; yeni değerlendirme yöntemlerinin zaman yeterli olmadığı için kullanılmaması ve bu yüzden süreç içindeki değerlendirmeyi tam olarak yapamamaları, performans ödevlerinin veliler tarafından yapılması, öğrencilerin daha önceki ölçme ve değerlendirme yöntemlerine alışkın olmaları ve yeni ölçme değerlendirme yöntemlerini uygulamakta güçlük çekmeleri şeklindedir.

Bu konuda Öğretmen Adayı 11 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Alternatif değerlendirme yaklaşımlarını kullanmada yeterli zaman olmadığı için süreç içindeki değerlendirmeyi tam olarak yapamıyorum.

Öğretmen ve öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme boyutunda karşılaştıkları sorunlar incelendiğinde, en çok yaşanan sorunların başında yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri için zamanın yeterli olmaması nedeniyle bu yöntemleri kullanamamaları, öğrencilerin daha önceki ölçme ve değerlendirme yöntemlerine alışkın olmaları ve yeni yöntemleri uygulamakta güçlük çekmeleri gelmektedir.

3. 5. Türkçe Öğretiminde Tespit Edilen Sorunların Giderilmesine Yönelik Öneriler

Öğretmenlerin Türkçe öğretiminde tespit edilen sorunların giderilmesine yönelik ortaya koydukları öneriler Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Tespit Edilen Sorunların Giderilmesine Yönelik Olarak Ortaya Koyduğu Önerilere İlişkin Frekans Dağılımı

Öneriler	Frekans
Öğretmenlerin daha özverili ve yaratıcı olmaları ve	3
Etkinlikleri öğretmenlerin kendilerinin hazırlamaları	3
Kitaplarda yer alan metinlerin kısaltılması	3
Öğretmenlere hizmet için eğitim verilmesi	2
Okulların araç-gereç yönünden donanımlı hâle getirilmesi	2
Dil bilgisi etkinliklerinin artırılması	2
Velilerin bilinçlendirilmesi	2
Öğrencilere grup bilincinin aşılması	2
Öğrencilerin düşüncelerini rahatça ifade etmelerine olanak tanınması	2
Öğrencilerin ilgisini çekecek etkinliklere yer verilmesi	2
Etkinliklerdeki soru sayısının azaltılması	1
Ölçme ve değerlendirmenin sürece yönelik olması	1
Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesi	1
Kitaplarda yer alan soru ve etkinliklerin öğrencilerin seviyesine uygun hâle getirilmesi	1
Becerilerin nasıl geliştirileceğine ilişkin daha ayrıntılı yönlendirmeler yapılması	1
Ders kitaplarının ve etkinliklerin alan uzmanları tarafından hazırlanması	1
Etkinliklerin öğrencileri düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek şekilde hazırlanması	1
Öğretmenlerin materyal hazırlama konusunda bilgilendirilmesi	1
Değişik araç-gereçler kullanılarak öğrencilerin derse katılımının sağlanmasını	1
Öğretmenlerin derslerinde teknolojik araçları kullanmaları	1

Araştırmaya katılan öğretmenler Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların giderilmesine yönelik olarak en çok; öğretmenlerin daha özverili ve yaratıcı olmaları ve etkinlikleri kendilerinin hazırlamaları, kitaplarda yer alan metinlerin kısaltılması, öğretmenlere hizmet için eğitim verilmesi, okulların araç-gereç yönünden donanımlı hâle getirilmesi, dil bilgisi etkinliklerinin artırılması, velilerin bilinçlendirilmesi, öğrencilere grup bilincinin aşılması, öğrencilerin düşüncelerini rahatça ifade etmelerine olanak tanınması ve öğrencilerin ilgisini çekecek etkinliklere yer verilmesi önerilerinde bulunmuşlardır.

Bu konuya ilişkin olarak Öğretmen 8 görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

Dinleme, okuma ve yazmaya yönelik değişik araç-gereçlerle sınıfın derse katılımı sağlanıp, düşünce ve görüşlerinin açıkça ifade edilmesine çalışılmalıdır. Materyal geliştirme ve kullanmaya yönelik hizmet içi eğitim düzenlenmelidir. Ders kitaplarının ve etkinlik araçlarının alan uzmanları tarafından hazırlanmasını öneriyorum.

Öğretmen adaylarının Türkçe öğretiminde tespit edilen sorunların giderilmesine yönelik ortaya koydukları öneriler Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Tespit Edilen Sorunların Giderilmesine Yönelik Olarak Ortaya Koyduğu Önerilere İlişkin Frekans Dağılımı

Öneriler	Frekans
Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi	4
Yeni programı tanıtıcı eğitimlere daha fazla yer verilmesi	3
Öğretmenlerin kendilerini daha çok geliştirmeleri	3
Metinlerin kısaltılması	3
Materyal geliştirme konusunda öğretmenlere hizmet için eğitim verilmesi	2
Kitapların daha ilgi çekici hâle getirilmesi	2
Derslerde öğrencilerin dikkatini çekici etkinliklere yer verilmesi	2
Okulların araç-gereç yönünden donanımlı hâle getirilmesi	2
Ders planlarında esneklik sağlanması	2
Ders kitapları dışında programa uygun etkinlik kitaplarının hazırlanması	1
Öğrencilerin konuşma ve dinleme etkinliklerine katılımlarının artırılması	1
Velilerle birebir iletişim kurulması ve iş birliği yapılması	1
Öğrencilerin seviyelerine uygun öğretim yapılması	1
Not, ödev kaygısını ortadan kaldırarak öğrencilerde güven duygusu oluşturulması	1
Kazanımların ve etkinliklerin azaltılması	1
Alternatif çalışmaların öğretmen kılavuz kitabında bulunması	1

Araştırmaya katılan öğretmen adayları ise sorunların giderilmesi için öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi, yeni programı tanıtıcı eğitimlere daha fazla yer verilmesi, öğretmenlerin kendilerini daha çok geliştirmeleri, metinlerin kısaltılması, özellikle materyal geliştirme konusunda öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi, kitapların daha ilgi çekici hâle getirilmesi, derslerde öğrencilerin dikkatini çekici etkinliklere yer verilmesi, okulların araç-gereç yönünden donanımlı hâle getirilmesi ve ders planlarında esneklik sağlanması önerilerinde bulunmuşlardır.

Bu konuda Öğretmen Adayı 11 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

Yeni program daha çok tanıtılmalı ve ders kitapları dışında programdaki tema, konu ve kazanımlara uygun etkinlik kitaplarının hazırlanması teşvik edilmelidir. Bunun yanında, okuma yazma temel aşama olmakla birlikte, birinci sınıfta çocukların konuşma ve dinleme etkinliklerine katılımları artırılmalıdır. Okullarda araç-gereç kullanımı artırılmalı, özellikle materyal geliştirme konusunda öğretmenlerin hizmet içi eğitim almaları sağlanmalıdır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunların giderilmesine yönelik önerilerin ortaya konması amaçlanmıştır. Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunların belirlenmesi, öğretim etkinliklerinin niteliğinin artırılması ve Türkçenin öğretiminde hedeflenen biçimde gerçekleştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin yarısının, öğretmen adaylarının ise çoğunluğunun Türkçe öğretiminde kazanımlarla ilgili sorunlar yaşadığını ortaya koymaktadır.

Türkçenin ana dili olarak öğretiminde kazanımlarla ilgili karşılaşılan sorunlara yönelik araştırmadan elde edilen bulgular, hem öğretmen hem de öğretmen adaylarının en fazla karşılaştıkları sorunların, kazanımların fazla olması ve kazanımları öğrencilere kazandırma konusunda zaman problemi yaşanması olduğunu göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, Türkçe dersi için ayrılan zaman göz önüne alındığında programın belirttiği kazanımların fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca araştırmada, öğretmen adaylarının öğretmenlere göre kazanımlarla ilgili daha fazla sorun yaşamalarının, adayların Türkçe öğretimiyle ilgili yeterli deneyime sahip olmamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Türkçe programının içerik boyutunda karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlasının, öğretmen adaylarının ise yarısına yakınının içerikle ilgili sorunlar yaşadığı görülmektedir. Araştırmada öğretmen ve öğretmen adaylarının içerikle ilgili görüşleri incelendiğinde, en çok karşılaşılan sorunların; tema ve konuların öğrenci seviyesine uygun olmaması ve işlenen temalarda dil bilgisi konularına yeterince yer verilmemesi olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle, Türkçe programında yer alan temaların öğrencilerin seviyesine uygun olmadığı söylenebilir. Ayrıca öğretmen ve öğretmen adaylarının dil bilgisi konularını yeterli görmemesi, yeni Türkçe programındaki dil bilgisi konularının gözden geçirilmesi gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Türkçe programının öğrenme-öğretme süreci boyutunda karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin tamamına yakınının, öğretmen adaylarının ise tamamının öğrenme-öğretme süreciyle ilgili sorunlar yaşadığı görülmektedir. Öğretmen ve öğretmen adayları öğrenme-öğretme süreciyle ilgili olarak en çok; etkinliklerin fazla olması ve uygulanmasının zaman alıcı olması, fiziki şartların yeterli olmaması, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve gelişim özelliklerinin yeterli olmaması konularında sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu, okullarda yer alan fiziki imkânların programda yer alan etkinlikleri uygulamak için yeterli olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, programda yer alan etkinliklerin azaltılması ve programdaki etkinliklerin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak hazırlanması gerektiği söylenebilir.

Türkçe programının ölçme ve değerlendirme boyutunda karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlasının, öğretmen adaylarının ise tamamına yakınının ölçme ve değerlendirmeyle ilgili sorunlar yaşadığı görülmektedir. Yeni Türkçe programında ölçme ve değerlendirme hem sürecin hem ürünün değerlendirilmesini kapsar. Programın bu anlayışı öğrencilerin bilgi ve becerilerini ölçme ve değerlendirmede farklı değerlendirme yöntemlerinin kullanılmasını gerekli kılmaktadır.

Öğretmen ve öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme boyutunda en çok karşılaştıkları sorunların başında, yeni ölçme ve değerlendirme yöntemleri için zamanın yeterli olmaması nedeniyle bu yöntemleri kullanamamaları, öğrencilerin daha önceki ölçme ve değerlendirme yöntemlerine alışkın olmaları ve yeni yöntemleri uygulamakta güçlük çekmeleri gelmektedir.

Türkçe öğretiminde tespit edilen sorunların giderilmesine yönelik olarak öğretmenler ve öğretmen adayları en çok, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi ve öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri, okulların araç-gereç yönünden donanımlı hâle getirilmesi, öğrencilerin ilgisini çekecek etkinliklere yer verilmesi ve metinlerin kısaltılması önerilerinde bulunmuşlardır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar ışığında, Türkçenin ana dili olarak öğretiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi, bu süreçte yaşanan sorunların giderilmesi ve sonraki araştırmalara yönelik olarak şu öneriler getirilebilir:

1. Türkçe programında yer alan kazanımların ve etkinliklerin sayısı azaltılıp kazanımların temalarla bağlantılı olmasına dikkat edilmelidir.
2. Okullardaki fiziki ve teknolojik imkânlar programın öngördüğü şekilde düzenlenmelidir.
3. Okullarda okutulacak ders kitapları yeniden gözden geçirilmeli, kitaplarda yer alan metinler ve etkinlikler kısaltılmalı ve kitapların konu alanı uzmanları tarafından hazırlanmasına önem verilmelidir.
4. Öğretmen kılavuz kitaplarında ek çalışmalara yer verilmeli ve böylece bireysel farklılıklardan ortaya çıkan eksiklikler bu çalışmalarla giderilmelidir.
5. Kazanım, tema ve etkinlikler öğrencilerin hazırbulunmuşluk ve gelişim düzeylerine uygun hâle getirilmelidir.
6. Ölçme ve değerlendirme konusunda öğretmenlere kılavuzluk edecek kaynakların sayısı artırılmalıdır.
7. Türkçe öğretiminde ortaya çıkabilecek sorunların giderilmesi için öğretmenlere yeni Türkçe programının beş temel boyutu hakkında hizmet içi eğitim verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Achmet, İ. K. (2005). Yunanistan'da (Batı Trakya'da) İki dilli Eğitim Veren Azınlık Okullarında Türkçe ve Yunanca Öğrenim Gören Öğrencilerin Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aksan, D. (1977). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilimi*. Ankara: Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (1994). Anadili. *TÖMER Dil Dergisi*, 16, 63–71.
- Anagün, Ş. S., Acat, B. ve Anılan, H. (2007). Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı Ölçeği Güvenirlik Çalışması. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı (493–498), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Anılan, H. (2004). Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Okuduğunu Anlama Becerisiyle İlgili Hedef Davranışların Gerçekleşme Düzeyi. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aşıcı, M. (1996). İlkokul 4–5. Sınıflarda Anadili Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Öneriler. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bekci, B. ve Erdoğan, T. (2007). Türkiye ve İrlanda'daki Anadil Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. III. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Brooks, J. G. ve Brooks, M. G. (1998). *In Search of Understanding: The Constructivist Classrooms*. Alexandria, VA: The Association for Supervision and Curriculum Development.
- Çelenk, S. (2002). İlkokuma-Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online*, 1 (2). 40–47.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe Öğretimi*. 5. Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Ergenç, İ. (1994). Türkiye'deki Anadili Sorunu, *TÖMER Dil Dergisi*, 25, 12–15.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kolaç, E. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Anadilimizin Yaşadığı Sorunlara İlişkin Farkındalıkları, Görüş ve Önerileri. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kıbrıs.
- LeCompte, M. D. & Goetz, J. P. (1982). Problems of Reliability and Validity in Ethnographic Research. *Review of Educational Research*, 52, 31–60.
- MEB. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.
- Özbay, M. (2004). Yeniden Yapılandırma Çerçevesinde Türkçe Eğitimi Programı ve Bazı Öneriler. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özyürek, R. (2004). Okullarımızda Türkçe Eğitimi. XIII. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde Sunulmuş Bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Şahin, İ. (2007). Yeni İlköğretim 1. Kademe Türkçe Programının Değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 6 (2), 284–304.
- Şahinel, M. G. (2005). Yeni Türkçe Öğretim Programına Göre Öğrenme-Öğretme Ortamının Düzenlenmesi. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiri Kitabı (217-219), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Terwel, J. (1999). Constructivism and Its Implications for Curriculum Theory and Practice. *Curriculum Studies*. *Taylor & Francis*, 31 (2), 195–199.
- Yager, R. (1991). The Constructivist Learning Model, Towards Real Reform in Science Education. *The Science Teacher*, 58 (6), 52–57.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.